

ОСОБЛИВОСТІ ВЖИВАННЯ ЗАПОЗИЧЕНОЇ ЛЕКСИКИ В КОРЕЙСЬКІЙ ПЕРІОДИЦІ (на прикладі англо-американізмів)

Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: Філологія. Соціальні комунікації. Випуск 27.

УДК: 007:304:070.1:81'255.4 (519.3:477)

Литвиненко В. Особливості вживання запозиченої лексики в корейській періодиці (на прикладі англо-американізмів); 11 стор.; кількість бібліографічних джерел - 15; мова українська.

Анотація. У статті подано характеристику функціонування англо-американських запозичень у матеріалах корейських мас-медіа, розглянуто лексико-семантичну класифікацію англіцизмів, описано існування особливого виду американізмів у корейській мові, що отримав назву конгліш.

Ключові слова: іншомовні запозичення, англо-американізми, мова мас-медіа Кореї, конгліш

Мова – живий організм, який реагує на найменші зміни в суспільстві. Найактивніше процес змін відбувається у лексичному складі мови, що найбільше зазнає впливу соціальних чинників. А процес запозичення є однією із основних його ознак. Неабияку роль у запровадженні іншомовних слів у питому лексиконі відіграють засоби масової інформації. Адже вживання запозичень допомагає наповнювати зміст повідомлень масмедіа певною експресивністю й дозволяє відійти від офіційності, налагодивши таким чином контакт із читацькою аудиторією. Мовна виразність реалізується в стилізовому “ефекті новизни”, у прагненні до незвичайності, свіжості вживаних лексичних одиниць, а також у прагненні уникати повторень одних і тих же слів (крім термінів), зворотів, конструкцій у межах невеликого тексту, та в широкому застосуванні засобів словесної образності. Варто також зазначити, що запозичення – неологізми і різного роду утворення з ними – представляють експресивні моделі, які є більш яскравими на фоні нейтральних, стандартних слів і виразів.

Не є винятком у цьому і медіатексти корейської мови. Саме вивчення процесів, що відбуваються у системі запозичень корейської лексики, виділення основних критеріїв запозичень, а також їх типів, особливостей функціонування іншомовних слів у мові ЗМІ становить мету нашої роботи. Завданням нашого дослідження є виявлення лексико-семантичних груп запозиченої лексики у матеріалах масмедіа Республіки Корея, аналіз мовних процесів, що пов’язані з функціонуванням іншомовних лексем у періодичних виданнях. Розуміння цих процесів є особливо вагомим при аналізі тексту в ході перекладу, що допомагає зберегти змістову цілісність і передати комунікативні установки, закладені автором оригіналу.

Корейська мова має давню історію запозичень. Найбільша кількість іншомовних слів була запозичена з китайської мови. Адже саме китайська була основною мовою наукових і культурних обмінів аж до початку ХХ століття. Тому не дивно, що у словниковому складі корейської мови лексеми китайського походження займають 65%, на відміну від питомої корейської лексики, яка становить лише 35% від словникового запасу, і лише 5% припадає на запозичення з інших мов [12, 12-13].

Після здобуття Кореєю незалежності іншо-

мовних запозичень у корейській мові стає ще більше. У новітні часи з огляду на деякі історичні та геополітичні чинники мовою-еталоном для корейської стала, в основному, англійська. Це пов’язано з тим, що на певному етапі історичного розвитку посилюється вплив США та західноєвропейських країн у далекосхідному регіоні. Запозичення саме англо-американізмів пов’язане зі значним випередженням розвитку науково-технічної думки у США та країнах Європи порівняно з Кореєю. У зв’язку з цим загострилася проблема нерозважливого запозичення англіцизмів та лексичних елементів інших мов у корейську мову. Корейський лінгвіст Пак Тхе Сун зазначає: “Політика, економіка, наука та техніка, що приходять з-за кордону, постійно користуються посередництвом колоніальних країн-сюзеренів, і такий вплив “іноземних мов” не слабшає у країнах третього світу, а навпаки, тільки посилюється. Таким чином, прояви критичної самосвідомості залишаються у меншості, і широкої пропаганди та поширення отримують думки про необхідність вивчати “міжнародну спільну мову” передової цивілізації. Мовний націоналізм усе частіше стали іменувати проявом шовінізму, а мовна війна назовні та всередині, згори донизу триває за законом “перемагає сильніший” [14, 239]. На думку іншого корейського науковця, Кім Йон Хвана, “подібне засилля слів іншомовного походження неодмінно тягне за собою містифікацію наукових знань та сліпе бажання наслідувати іноземну цивілізацію” [13, 91].

Процес запозичення зумовлений як екстра-лінгвістичними, так і лінгвістичними факторами. Кінець ХХ і початок ХХІ століть характеризуються бурхливим розвитком масової комунікації та впливом нових інформаційних технологій на словниковий склад загальнонаціональних мов, що проявляється у відмінностях слововживання. Запозичені слова, а саме англо-американізми, більш прості у вжитку. Тому й не дивно, що з 20000 запозичених слів із мов неазіатського ареалу у корейській мові 90% становлять слова англійського походження [12, 115].

Англійська мова відіграє одну з провідних ролей у зміні корейської мови. Серед найбільш помітних змін є те, що корейська лексика під впливом англо-американських запозичень втрачає залежність від орієнтації на структуру китайського слова. Корейська фонетика набула нових фонем і фоноло-

гічних правил, пов'язаних із вимовою англійських запозичень. Ці зміни є відображенням особливого статусу англійської мови в Кореї. Підтвердженням цього факту є те, що зараз відчутне зменшення вживання сино-корейських лексем, які довгий час були ознакою освіченості і витонченості. Сприяє поширенню англійської мови у повсякденному вжитку широке використання англійських запозичень у матеріалах засобів масової інформації.

Проблемі впливу англійської мови на загальноживану лексику корейської мови на сучасному етапі присвячені роботи багатьох корейських і закордонних вчених, серед яких варто було б виділити праці Мун Єн Гіра [2], Цой Ден Ху [6], Пек Йон Джина [7], Лі Ток Чхона [9], Сім Джин Йон [10], Рода Тисона [11], Андрія Рижкова [4] та інші.

Зважаючи на вищезазначені теоретичні дослідження у сфері запозиченої лексики, які виділяють основні критерії запозичень, а також їх типи, і трансформуючи їх на англо-американізми в корейській мові, можемо розділити останні на три групи: власне запозичені, вкраплення (або цитати) і кальки.

1. Безпосередньо запозиченими вважаються лексичні одиниці, що прийняті з англійської мови різного походження через літературу або усне мовлення. Наприклад: 뉴스 [ньюси] новини, 컴퓨터 [комп'ютер] – комп'ютер, 인터넷 (інтонет) – Інтернет.

Ознакою запозичення англо-американізмів є:

- 1) вживання в різних жанрах літератури або усній мові різних верств населення, разом із фіксацією у тлумачних словниках;
- 2) фонетична адаптація, тобто вживання їх відповідно до орфоепічних правил корейської мови;
- 3) морфологічна адаптація, тобто входження їх до усіх словозмінних парадигм корейської мови;
- 4) здатність утворювати сполучення із власне корейськими та ханмунними (китайського походження) словами.

2. Вкрапленнями або цитатами вважаються слова, словосполучення і окремі речення англійської мови, ще не адаптовані в корейській мові лексичними одиницями. В системі мови сприйняття вони морфологічно нероздільні, вимовляються відповідно до правил іншомовної фонетики і записуються латинською графікою. 벨라 피구라(bella figura-아름다운 모습). В основному це прізвиська і назви міст або ж цитати. 최근 백악관 인터넷 민원 사이트인 ‘위 더 피플 (We the People)’에는 “평화롭게(peacefully)” 미합중국에서 탈퇴해 자치 정부를 세우게 승인해 달라는 주민 요청이 올라오고 있다. [чхвегин пекакван інтонет мінвонсайтхиін `vi to pxinxil (We the People) енин “пхьонхваронге (peacefully)” михапчунгусе тхальтхвехе чаджі чонбуриль сеуге синінхе талланін чумін йочхіні оллаого ітта.] Нещодавно на одному з громадських сайтів Білого дому, що має назву «Ми люди», здійснено заклик до громади **мирно** відокремитися від сполучених штатів Америки і створити власний уряд. [15, Чосон ільбо, 17.11.2012]

3. Кальки – це слова або словосполучення, побудовані з корейських морфем або слів, що виражають семантичну структуру подібного за значенням англійського слова або словосполучення.

Наприклад: 정상회담 [чонсанхведам] – це дослівний переклад англійського summit meeting - перемовини. Хочеться зазначити, що власне кальок у корейській мові не так вже й багато.

Англо-американські запозичення в корейській мові є досить поширеними. Тому в деяких галузях кількість таких слів значна. Наведемо приклади найбільш поширених англо-американізмів за сферами вживання [11, 30-32]:

Технології:

엔지니어[енджінію] – інженер

레이저 [рейджо] – лазер

컴퓨터 [кхонпхюто] – комп'ютер

소프트웨어[сопитхвиео] – програмне забез-

печення

아스피린[асипхірін] – аспірин

플라즈마[пхиллачима] – плазма (крові)

Харчування:

아이스크림[аісікхірім] – морозиво

햄버거[хембого] – гамбургер

콜라[кхолла] – кола

케이크[кхеіки] – тістечко

디저트[тіджоти] – десерт

레스토랑[реситхоран] – ресторан

Дозвілля:

스포츠[сипхочхи] – спорт

테니스[тхеніси] – теніс

볼링[поллін] – боулінг

오디오[одіо] – аудіозапис (музика)

팝 송[пхасон] – популярна пісня (поп-музика)

코메디[кхомеді] – смішна історія

Транспорт:

버스[поси] – автобус

레일[реіл] – залізниця

터미널[тхоміноль] – автовокзал

러시아워[росі аво] – час пік

택시[тхексі] – таксі

Media:

뉴스 [ньюси] - новини

오피니언[опхініон] – аналітика

칼럼[калло] - колонки

라이프[раіпхи] – соціальна тематика (життєві історії)

스포츠[сипхочхи] – спортивні новини

포토[пхотхо] – фотоінформація

블로그[пиллоги] – блоги

Особливої уваги в розгляді запозичень американізмів заслуговує усталене поняття *конгліш*. У науковій термінології це поняття має два значення: 1) корейсько-англійська лігво-франко насичена граматичними та іншими помилками мова; 2) англо-американські запозичення, натуралізовані граматичною системою корейської мови. [1, 54]

Побутує думка, що історія конгліша починається з другої половини 40-х років, коли на корейському півострові точилася громадянська війна. Але як доводять останні дослідження, запозичення англійської лексики почалося з японської колонізації. І саме через призму японської мови вони закріплювалися в корейській. Так слова телебачення – англ.

television – звучить як 텔레비 [mxelēbi], що подібне до японського звучання テレビ terebi. Словосполучення – додаткова робота -아르바이트 [arubaitu] = “part-time job”, з німецької Arbeit, «працювати», яп.. アルバイト arubaito.

Деякі із запозичень так і залишилися у японському звучанні, але більшість із часом набули притаманної мові оригіналу фонетичної оболонки. Наприклад: cup (чашка) – спочатку звучало як 컵 [коппу] а зараз – 컵 [кхоп].

В основі більшості явищ конгліша лежить так званий прямий переклад. Адекватний переклад має на меті не стільки переклад слів, скільки переклад понять, які ці слова тлумачать. А поняття, як відомо, можуть і не відповідати один одному. Так відомо з часів чемпіонату світу 2002 гасло корейських уболівальників 코리아팀, 화이팅! [кхоріа тхім хвайтін] – Korea Team, Fighting! – *Корея – вперед!*, містить в собі слово із конгліш-лексикону – “fighting”, яке у корейській свідомості асоціюється не з боєм як таким, а з поняттям, яке в українській мові має еквівалент “вперед” або “до перемоги!”

Конгліш має свою класифікацію і поділяється на шість груп запозичень: [1, 58-65]

1. Прямо запозичені слова – слова, запозичені з англійської мови з тим же значенням, що й у мові-оригіналі, тобто вони позначають те ж явище. У цю категорію входять, в основному, визначення матеріальних понять, запозичені разом із реалією, або професійні терміни, що відносяться до тієї чи іншої сфери діяльності людини. Наприклад: 하드 드라이브 [хаді тирайбі] – Hard drive – *жорсткий диск*, 모텔 [мотхель] – Motel – *мотель*, 호텔 [хотхель] – Hotel – *готель*, 프로젝트 [пхироджектхи] – Project – *проект, план, програма*.

2. Поняття, що компілюються – поняття утворені самими носіями запозичуваної мови, що складаються зі слів, які під впливом нової запозичуваної культури втратили своє вихідне значення і набули нового сенсу, якого не існує в мові-оригіналі. Наприклад: 오토바이 [отхобай] – Motorcycle – *мотоцикл*, 멤버 아이디 [мембо айді] – Username – *ім'я користувача*, 네임 카드 [неім кхаді] – Business card – *візитка*, тощо

3. Скорочені запозичення, тобто такі, які під впливом зовнішніх чинників скорочені для зручності вимови. Наприклад: 에이컨 [ейкхон] – Air conditioner – *кондиціонер*, 도큐 [токхю] – Documentary – *документальний фільм (нарис, роман)*, 노트 [нотхи] – Notebook – *ноутбук*, 볼펜 [польпхен] – Ball Point Pen – *кульова ручка*, 디시 [тісі] – Discount – *знижка*, тощо

4. Гібридна лексика – така, яка утворена поєднанням корейської мови (або сино-корейської) з англійською. Наприклад: Vinyl + 봉투 = 비닐봉투 [пінілпонтху] – *пластиковий пакет*, 휴대 (용 + tele) phone = 휴대폰 [хюдепхон] – *мобільний телефон*, 몰래 + camera = 몰래카메라 [моллекхамера] – *прихована камера*, тощо.

5. Кальки – дослівно перекладені на корейську або сино-корейську англійські поняття. 불 - lighter (запальничка), або переклад виразу ‘CD 를 굽다’ [CD риль купта] – дослівний переклад

англійського поняття ‘to burn CD’ – *пропалювати компакт-диск*.

6. Слова, що фонетично змінилися, – слова, які внаслідок свого пристосування до фонетичної системи корейської мови, змінили свою фонетичну форму до непізнаваності. Наприклад: 비자 [піджа] – visa, 런츠 [рончхи] – lunch, 럭스 [роксі] – lux, 와이프 [пхайпхи]: wife [waif] ≠ pipe [раір], 커피 [кхопхі]: coffee [‘kɔfi] ≠ сору [‘kɔpi].

Конгліш як синонім поганій англійської мови на сучасному етапі багатьма корейцями сприймається як негативне явище на фоні посилення інтернаціоналізації корейського суспільства. В урядових коридорах існує думка, що конгліш створює негативний імідж для країни і може стати перепоною для міжнародних ділових контактів. Розуміючи це, ще в 1991 році корейський уряд разом з провідними фахівцями корейської мови та засобів масової інформації в особі корейської асоціації редакторів періодичних видань створили спільний комітет, який займається «узаконенням» запозиченої лексики. [5] Тобто розглядає іншомовні слова через призму правил корейської мови, а також виробляє єдину форму написання власних назв іноземного походження. Опрацьовані таким чином слова вносяться до словників корейської мови. На сьогодні цей комітет провів більше ста засідань. Також ґрунтовну роботу з опрацювання запозиченої лексики веде Національний інститут корейської мови [3].

Останнім часом все частіше з’являються матеріали в періодичних виданнях, в яких критикується надмірне використання конглішу масмедіа. Так 7 лютого 2012 року провідна англомовна газета Кореї “The Korea Times” виступила із закликом до колег використовувати у своїх матеріалах правильну мову. “Сьогодні корейські періодичні видання потребують консультування для викорінення конглішу зі своїх матеріалів ще до того, як вони надійдуть у друк чи вийдуть в ефір”[8].

І все ж, чому корейці так часто вживають запозичені англо-американізм?

По-перше, запозичені лексеми мають відтінок «сучасності» і вживаються частіше у розмовній мові на протигагу традиційним власне корейським або ханмунним лексемам із тим же значенням.

Іншою причиною запозичення є складність семантичної структури семантичних рядів у корейській мові, в яких слова відрізняються майже невліковими нюансами змістового і стилістичного значення. Прикладом може бути синонімічний ряд 날씬하다 [нальссінхада] – стрункий, 멋지다 [мотчіда] – модний, 말쑥하다 [мальссукхада] – прибраний, акуратний. Всі три слова можна замінити англійським 스마트 [симатхи] – smart (*розумний, привабливий*), яке має більш загальну семантику і може замінити всі три значення. 이 배우는 매우 스마트하다 [і пеунін меу симатхихада] – Ця акторка доволі приваблива.

Таким чином, причиною запозичень є їх більш загальна й широка семантика, що дозволяє замінювати ними декілька власне корейських і ханмунних синонімів.

Третью причиною широкого вживання за-

позиченої лексики є економія зусиль і мовних засобів. Справа в тому, що значна частина англо-американізмів застосовується через те, що вони протиставляються складним конструкціям і описовим зворотам, якими позначають не лише нові, а й традиційні для Кореї поняття, явища, інститути. Наприклад, у Кореї людину, що їздила на власному автомобілі раніше, називали *자가용차를 자기가 운전하는 사람* [чагайончхариль чагіга унджонханий сарам] – людина, що керує сама власним автомобілем. Зараз це поняття замінено на *오너드라이버* [оно тирайбо] (owner-driver).

Четвертою причиною запозичень є необхідність у стилістично нейтральному слові для зняття

негативних конотацій в тексті: моряк *사공* [сагон], *백군* [пеккун] мають негативне значення, пов'язані з ризиком і злиднями, а *워토맨* [вотхомен] має нейтральне значення.

Наша робота не є вичерпним аналізом функціонування англо-американізмів у корейській мові, вона лише описує та подає загальну характеристику тих процесів, які відбуваються із використанням іншомовних слів у мові засобів масової інформації Кореї на сучасному етапі.

Саме ці знання можуть стати у пригоді при перекладі журналістських матеріалів, допоможуть зберегти цілісність тексту та комунікативні установки автора.

Література

1. Ефремов Е.А. Роль заимствованной лексики в корейском языке: магистерская диссертация по специальности 5А141301 – родной язык (корейский)/ Ефремов Е. А.; Ташкентский государственный педагогический университет имени Низами. – Ташкент, 2007. – 98 с.
2. Мун Е. Г. Англо-американизмы в общественно-языковой практике Южной Кореи: АД КФН. – М., 1983
3. Национальный институт корейської мови http://www.korean.go.kr/09_new/
4. Рижков А.Г. Юридична термінологія корейської мови: структура та семантика: дис. канд. філол. наук: 10.02.13 / Рижков Андрій Геннадійович ; Київський національний ун-т ім. Тараса Шевченка. - К., 2007. – 253 арк. – арк. 187-209.
5. Урядовий комітет із питань функціонування запозиченої лексики у ЗМІ - <http://www.editor.or.kr/active/foreign01.html>
6. Цой Д. Х. Фонетическая структура заимствованных китайских лексических элементов в корейском и японском языках. – М., 1954.
7. Baek, Eung-Jin. A Historical Study of Korean Noun Compounds. – Korean Studies 17 (1993). – pp. 105-116.
8. Konglish. Media must use correct English // 7.02.2012 The Korea Times – Режим доступу: http://www.koreatimes.co.kr/www/news/opinion/2012/02/137_104323.html (дата звернення 17.11.2012)
9. Lee Teok-cheon. A History of Korean Vocabulary. – Yeonbyeon, 1987.
10. Shim Rosa Jinyoung. Englishized Korean: Structure, status, and attitude // World Englishes. - 1994. - Vol. 13, # 2. - P. 227-233
11. Tyson, R. English loanwords in Korean: Patterns of borrowing and semantic change.// EL Two Talk., 1993. – 1(1), 29-36.
12. Sohn Ho-Min, *The Korean language* (Cambridge Language Surveys). Cambridge: Cambridge University Press, 2001. Pp. xiv+445.
13. 김영환. 해례의 중세적 언어관 // 한글 198호, 한글학회. – 서울, 1987. – 91쪽.
14. 박태순. 제3세계의 언어현실과 문화식민주의의 극복 // 오늘의 책, 한길사. –서울, 1984. –239쪽.
15. “美연방 탈퇴-차지정부 세우겠다” 백악관 홈페이지에 올라온 잇따라 // 조선일보 - Режим доступу: http://news.chosun.com/site/data/html_dir/2012/11/17/2012111700460.html (дата звернення 17.11.2012)

Владимир Литвиненко

ОСОБЕННОСТИ УПОТРЕБЛЕНИЯ ЗАИМСТВОВАННОЙ ЛЕКСИКИ В КОРЕЙСКОЙ ПЕРИОДИКЕ (на примере англо-американизмов)

Аннотация. В статье подана характеристика функционирования англо-американских заимствований в корейских массмедиа, рассмотрена лексико-семантическая классификация англицизмов, описан особый вид американизмов в корейском языке, получивший название конглиш.

Ключевые слова: иноязычные заимствования, англо-американизмы, речь СМИ Кореи, конглиш.

Volodymyr Lytvynenko

FEATURES OF USING LOANWORDS IN KOREAN PERIODICALS (IN TERMS OF ANGLO-AMERICANISMS)

Summary. The article contains the description of the functioning of the Anglo-American borrowed words in the materials of Korean media. Moreover, the lexical-semantic classification of Anglicism is made in article. On the basis of this study the particular kind of Americanisms in Korean language which is named konglish is described.

Keywords: foreign language borrowings, Anglo-Americanism, language of Korean media, konglish.

Литвиненко Володимир Вікторович – асистент кафедри соціальних комунікацій Інституту журналістики Київського національного університету імені Тараса Шевченка.